

WORKSHOP CAMERATOEZICHT

5 juni 2009
9:30 – 17:30

KHL Amsterdam

Oostelijke Handelskade 44, 1019 BN Amsterdam
www.khl.nl

Op 5 juni 2009 is in het oude koffiehuis van de Koninklijke Hollandse Lloyd (KHL) in Amsterdam een workshop gehouden om zicht te krijgen op actuele ontwikkelingen en trends op het terrein van cameratoezicht.

Voor de workshop, die was voorbereid en gesponsord door het CCV, DSP-groep, SVOB en VCS Observation, was grote belangstelling. Er waren 120 inschrijvingen ontvangen, terwijl er slechts plaats was voor ongeveer 80 deelnemers. Bij de selectie is voorrang gegeven aan SVOB leden en aan mensen met ervaring met cameratoezicht.

De dag bestond uit drie delen:

- a) Praktijkinzichten en lessen Australië en België
- b) Een speurtocht in het kader van 'Spot the cam'
- c) Een Ronde Tafel sessie

Afgesproken was dat, ter bevordering van de uitwisseling van vrije gedachten, de aspecten regelgeving, ethiek en kosten tijdens de Ronde Tafel buiten bespreking zouden blijven. Daar kunnen desgewenst latere workshops aan worden gewijd. In de presentaties en discussies kwamen twee duidelijke rode draden tevoorschijn.

1. Cameratoezicht moet beter en slimmer
2. Cameratoezicht staat aan de vooravond van een doorbraak naar alomane aanwezigheid.

De Ronde Tafel sessie werd geleid door Paul van Soomeren. Deelnemende experts waren (v.l.n.r.): Arie van Tol – TNO; Sander Flight - DSP-groep; Martin Lolkema - Gemeente Almere; Jurrien Bijhold - Nederlands Forensisch Instituut; John Dietz - Nederlandse Spoorwegen; Peter Duin - Voorziening tot samenwerking Politie Nederland; Wim van Deijzen - VCS Observation; Jack Terlouw - Gemeente Gouda.

Beter en slimmer

Dat je camera's niet zomaar lukraak links en rechts moet ophangen is een open deur. Toch hadden veel deelnemers aan de workshop voorbeelden bij de hand die duidelijk maakten dat camera's vaak niet de beelden opleveren die er mee werden beoogd. Dat kan komen door een verkeerde plaatsingshoogte of zichthoek, een ongeschikt cameratype, een ongeschikte lens of ontbrekend onderhoud. Bij dat laatste moet je niet alleen denken aan onderhoud van het camerasysteem zelf (bijvoorbeeld een vervuilde lens), maar ook aan aanpassingen die door omgevingsvariabelen noodzakelijk zijn.

Inge Vandijck (Optimit België) toonde hier enkele onthullende plaatjes van. Zo stond een camera, die gericht was op een achteringang van een industrieterrein, al jarenlang te kijken naar struiken die tussen de ingang en de camera waren gegroeid. Zo mogelijk nog onthutsender was de bouwschutting in een Brusselse straat waardoor maandenlang het zicht op een diamantair volledig werd geblokkeerd. Vandijck presenteerde trouwens ook een handig lijstje van valkuilen bij het toepassen van cameratoezicht. Als je die voorkomt, is de kans op effectiviteit meteen een stuk groter. Het is te vinden op haar sheets.¹

**"In de praktijk worden beelden vaak niet bekeken"
– Inge Vandijck**

Zowel Vandijck als Michael Coe (Office of Crime Prevention Western Australia) benadrukten dat camera's en uitkijkcentrales alleen zinvol zijn als ze zijn ingebed in een groter geheel van aanvullende technische en organisatorische maatregelen en spraken over de wenselijkheid van een holistische benadering. Coe: "Ook al krijg je prima beeldmateriaal binnen op de centrale, als de dienstdoende centralist niet weet welke informatie hij wanneer aan wie moet doorgeven, is het een gelukstreffer als het systeem in zijn geheel functioneert." Daarom wordt er in West Australië gewerkt aan een curriculum en opleidingsmodules voor centralisten, mogelijk aan te vullen met een certificeringstelsel.

Vandijck wijst op een vergelijkbaar ketengebrek in België. Daar schrijft de nieuwe wet op cameratoezicht (2007) voor dat beelden van camera's in het publiek domein uitsluitend mogen worden uitgekeken door politiefunctionarissen. Je voelt het al aankomen. Vandijck: "Daar heeft de politie in het algemeen geen capaciteit voor, zodat in de praktijk de betreffende beelden niet of nauwelijks worden uitgekeken." Dit probleem doet zich in Australië niet voor, omdat de politieleiding daar heeft bepaald dat beelden van toezichtcamera's juist niet door politiemensen mogen worden uitgekeken.

"Het is een gelukstreffer als cameratoezicht in zijn geheel functioneert" – Michael Coe

Tijdens de Ronde Tafel discussie geeft Martin Lolkema nog een ander voorbeeld van een onderbroken middel-doel keten: "In het kader van zero tolerance ten aanzien van drankgebruik op straat, geven onze centralisten aan de politie door wanneer ze waarnemen dat het verbod wordt geschonden. Na een paar van dat soort meldingen reageerde de politie 'Ja, nu weten we het wel' en stopte met het bijhouden van de camerawaarnemingen. Het wordt dan moeilijk om aan de hand van concrete gegevens over plaatsen en tijden waarop overtredingen plaats vinden, gerichte

inzet van politie te plannen. Onze grootste uitdaging is het reageren op meldingen: de back-office van cameratoezicht."

Jack Terlouw uit Gouda trok, hiertoe uitgedaagd door de discussieleider Paul van Soomeren, zelfs de conclusie dat je alleen maar wilt monitoren wat je kan handhaven: "Als ik er niets aan kan doen, hoef ik het ook niet te weten." Anderen, zoals Wim van Deijzen van VCS Observation waren het daar niet mee eens: "Als je centralisten consequent alle incidenten registeren, klein en groot, van vuilniszak tot beroving, kan je na een maand een analyse maken van de problemen. Wat gebeurt waar en hoe vaak precies? Dat soort informatie helpt je juist om beter te handhaven."

"Na de zoveelste melding van drankgebruik op straat wil de politie het niet meer horen: Ja, nu weten we het wel."

Ook over het uitkijken van camerabeelden zelf kwamen de nodige inzichten langs. Dat het gewenst is om software en andere hulpmiddelen (verder) te ontwikkelen om de aandacht van centralisten te focussen op relevante beelden die doorgaans verdrinken in zeeën van niet relevante beelden. Bijvoorbeeld door video beeldherkenning (volg de man met het gele jasje in plaats van alle passanten) of door toevoeging van geluid (bijvoorbeeld van een aanrijding, een aanranding of een rel). En dat centralisten maximaal 8 schermen gedurende 8 uur geconcentreerd kunnen uitkijken.

John Dietz van de NS wees op het verschil tussen bewaking en toezicht: "Op terreinen waar ons materieel 's nachts staat mag niemand komen. Als er iets in beeld beweegt moet de monitor aanspringen. Maar als je toezicht wilt houden op een miljoen reizigers per dag, wil je juist zoveel mogelijk mensen in beeld hebben. De uitdaging is om slimme triggers te definiëren die bepalen wanneer je naar de monitor moet kijken." Met die uitdaging wist Arie van Tol van TNO wel raad: "We moeten zorgen dat de gebruikers van camerasystemen worden gekoppeld aan de techneuten die slimme camerasystemen ontwerpen."

Coe durfde de stelling aan dat, door gebreken in ontwerp en uitvoering van cameratoezicht of het ontbreken van adequate opvolging, zo'n 80 procent van de investering in deze systemen weggegooid geld is. Hij en Vandijck gaven een aantal adviezen hoe dit percentage kan worden teruggebracht door tijdig duidelijke doelen te formuleren, daar geschikte instrumenten bij te kiezen en de nodige organisatorische maatregelen in te stellen. Zie hun presentaties op deze website.

Sander Flight adviseerde in dit verband met klem om twee klassieke publicaties uit 1993 en 2005 te lezen.² Flight: "Daarin staat eigenlijk alles al wat je moet weten om cameratoezicht op zinvolle manieren toe te passen."

Alomaanwezigheid

Ter voorbereiding op de workshop had Sander Flight een paper geschreven: "Cameratoezicht – de trends." Daarin stelt hij dat cameratoezicht zich zal ontwikkelen zoals openbare nutsvoorzieningen als gas, water en electra dat in het verleden ook hebben gedaan. Ze begonnen als kleinschalige, lokale systemen die later werden gestandaardiseerd, gecentraliseerd en geïntegreerd. Dat Flight aan deze trends voor cameratoezicht een vierde toevoegt (intelligentie) verbaast niet, want ook bij electriciteit dient zich deze trend al aan. Zie bijvoorbeeld de Obamaplannen voor 'smart electricity grids' en de slimme electriciteitsmeters waarvoor minister Cramer de Eerste Kamer over zich heen kreeg.³ De tekst van Flight's paper is ook integraal op deze website opgenomen, zodat korthedshalve daarnaar wordt verwezen.⁴

Maar hoe kom je van nutsvoorzieningen naar alomane aanwezigheid? De aanloop werd genomen door een variant van het verhaal: "Ik vertrok vanmorgen van huis naar deze workshop en ben wel x keer (vul maar in) door camera's gezien of vastgelegd." Flight formeerde drie groepen die in het kader van het project "Spot the Cam" de omgeving van het KHL mochten afstruinen om foto's te maken en gegevens te noteren van toezichtcamera's die daar aanwezig waren. Een uurtje lopen in een straal van maximaal 2 kilometer leverde een oogst op van ruim 70 camera's. Deze zijn allemaal toegevoegd aan de kaart 'Spot the Cam'.⁵

Zowel de speurtocht als deze website gaven al een heldere boodschap – camera's zijn er op veel meer plekken dan je zou verwachten. Daar gingen experts aan de Ronde Tafel ruim overheen door op te merken dat de miljoenen foto en video camera's (al dan niet ingebouwd in mobieltjes) waarmee de bevolking rondsjuwt, in potentie kunnen functioneren als een alom en altijd aanwezige aanvulling op het traditionele cameratoezicht. Verwezen werd bijvoorbeeld naar de honderden plaatjes en video's die door particulieren bij de politie werden aangeboden na de oproep om beeldmateriaal van het Apeldoornse incident op Koninginnedag. De nadruk ligt in dit stadium nog wel zwaar op 'potentie' omdat er (nog) (te) veel verschillende formats en technieken zijn. Ook satellietbeelden kunnen worden toegevoegd aan dit rijtje, net als de streetview van Google en andere rondrijdende auto's die vrijwel continu beeldmateriaal verzamelen.

Jurrien Bijhold (NFI) beschreef hoe lastig en arbeidsintensief het is om bij reconstructies met beeldmateriaal van verschillende bronnen, te komen tot eenduidige tijdlijnen en bewijskrachtige beeldovergangen. Is de figuur die je op het ene beeld ziet daadwerkelijk de identificeerbare persoon van het andere beeld? Zijn de verschillende beelden wel volgtijdig?

Peter Duin (VSPN) wees op een ander aspect van (nog) onvoldoende standaardisatie – het grote aantal compressietechnieken (codexen) waarin beeldmateriaal wordt opgeslagen of bewerkt. "Er zijn allerlei punten van informatie waar wij als politie gebruik van kunnen maken: camera's, maar ook poortjes van de NS. Die informatie willen wij niet continu krijgen, maar alleen als het nodig is. Daar gaan we dan gelegenheidscoalities voor aan. Om te zorgen dat we daarbij niet de privacy-grens overschrijden moeten wij als experts onze eigen tegenstand organiseren. We moeten een actieve privacygroep gaan sponsoren."

"Een uurtje lopen in een straal van maximaal twee kilometer levert een oogst op van ruim 70 camera's"

Conclusies

Terwijl de experts en de deelnemers in de zaal zich in grote lijnen konden vinden in de trends die door Flight waren aangereikt stuurde gespreksleider Paul van Soomeren aan op conclusies. Zijn vraag: "Wat zien jullie voor de komende periode als grootste uitdaging op het gebied van cameratoezicht?" De experts kwamen tot de volgende aandachtspunten (in willekeurige volgorde):

HET KHL-MANIFEST

Besteed meer aandacht aan het delen van kennis over het toepassen van nieuwe technieken. Workshops zoals deze zijn krenten in de pap en moeten vaker worden gehouden.

Ontwikkel betere manieren om kennis te destilleren uit ruwe videodata.

Ontwikkel snellere zoekmachines om beelden te doorlopen op relevante passages.

Optimaliseer de compatibiliteit van diverse informatiedragers inclusief beeld, geluid en van andere sensoren.

Integreer systemen van verschillende publieke en private stakeholders en doe meer onderzoek naar effectiviteit.

Probeer human factors op te nemen in software die kan dienen als (beeld) filter voor modus operandi, bijvoorbeeld naar aanleiding van reeds bestaande gedragsanalyses.

Doe meer onderzoek naar (on)veiligheidsgevoelens door aanwezigheid of juist afwezigheid van cameratoezicht en gebruik dit voor gerichtere voorlichting en preventie.

Over het laatste punt merkte Flight nog op dat de indruk bestaat dat emoties ten aanzien van cameratoezicht in de tijd lijken te veranderen. Mensen die tevoren tegen plaatsing van camera's zijn vinden na plaatsing soms dat het met de gevreesde aantasting van hun privacy wel meevalt.

Voorstanders van plaatsing voelen zich na verloop van tijd soms een beetje teleurgesteld: de camera's hebben niet de revolutionaire verbeteringen gebracht waar men eigenlijk op rekende.

"Cameratoezicht wordt een nutsvoorziening: Goalfree cameratoezicht"

Als uitsmijter gooit Flight nog een knuppel in het hoenderhok: "Ik ben nu 15 jaar bezig met cameratoezicht en heb altijd keurig gewerkt met de stappen die ook vandaag zijn genoemd – stel doelen, kies de geschikte middelen, pas ze juridisch, technisch en organisatorisch goed toe en blijf nagaan of de beoogde doelen worden bereikt. Let daarbij op dat je niet meer techniek inzet dan je nodig hebt. Vandaag heb ik een eyeopener gehad. Als cameratoezicht, webcams en particuliere opnames

inderdaad versmelten tot een algemene nutsvoorziening, gaan we naar een maatschappij waar straks overall camera's worden neergezet, die ook blijven staan als je ze niet meer nodig hebt voor het eerste doel. Ze worden dan gewoon gebruikt voor een ander doel. Het traditionele stellen van doelen voor cameratoezicht krijgt dan een andere betekenis, waardoor je zelfs zou kunnen stellen dat we toegaan naar 'Goalfree' cameratoezicht!"

Colofon

Dit verslag is geschreven door Ruud Vader, voorzitter Stichting Veilig Ontwerp en Beheer (SVOB).

De foto's zijn gemaakt door Rein Meier.

Organisatoren & sponsors

Deelnemers

Gemeenten: Almere, Amsterdam, Delft, Gouda, Nieuwerkerk, Rotterdam, Zaanstad, Zoetermeer.

Politie: Brabant-Noord, Groningen, Haaglanden, Hollands-Midden, Noord-Holland-Noord, Utrecht, Zuid Holland Zuid, vtsPN.

Anderen: Ministerie van BZK, CCV, DSP-groep, NS, NFI, Douane, NCTB, Securitas, SVOB, TNO, VCS Observation.

Bronnen

¹ Presentaties Sander Flight, Michael Coe en Inge Vandijck: <http://www.cameratoezicht.nu/?ID=446>.

² Nick Tilley, *Understanding Car Parks, Crime and CCTV*,
<http://www.homeoffice.gov.uk/rds/prgpdfs/fcpu42.pdf>

Martin Gill and Angela Spriggs, *Assessing the impact of CCTV*,
<http://www.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs05/hors292.pdf>

³ Smart electricity grids: http://en.wikipedia.org/wiki/Smart_grid
Slimme elektriciteitsmeters:
http://www.nrc.nl/binnenland/article2206601.ece/Eerste_Kamer_tegen_slimme_electriciteitsmeters.

⁴ Sander Flight, *Cameratoezicht – de trends*: <http://www.cameratoezicht.nu/?ID=446>

⁵ Spot the Cam:
<http://maps.google.nl/maps/ms?msa=0&msid=102315086899775276562.0004649c24a6647426152>

Een videoverslag van de dag wordt binnenkort ook nog op de site www.cameratoezicht.nu geplaatst.